

M O N T E A L E G R E

=====
MAANDBLAD ten dienste van de Gereformeerde Kolonie te Monte Alegre
Paraná -- Brasil.

R E D A C T I E

M. B O S

A. N A P

R. N A U T A

Adres Redactie: Monte Alegre, Paraná, C.P. 71, Brasil.

Correspondentieadres in Nederland: R.J. Groenveld
Englumstraat 9, Oldehoeve, Gn.
Giro 982435.

Abonnementsprijs: In Brasil: NCr\$ 3,35 per halfjaar.

In Holland of elders: j. 5,50 of Am\$ 2,= per halfjaar.

Verschijnt maandelijks.

=====
I N H O U D:

Pag.	2	Schrijfverdenking.
"	3	'Hoe het begon', de voorgeschiedenis van de Kolonie (VI).
"	5	Persschouw: Reisverslag dr C. van der Waal.
"	8	Gedichten.
"	9	Rubriek voor de Jeugd.
"	10	Wij lezen samen de Institutie.
"	11	Kritische Kroniek.
"	12	Rubriek voor de Vrouw.
"	14	Kerkelijk nieuws.

=====
SEPTEMBER 1967

2e Jaargang, no 9
=====

S C H R I F T O V E R D E N K I N G .
=====LUCAS 16 : 1 - 13 .

D e a n t i t h e s e i n d e e c o n o m i e .

In de Evangelieën hebben wij te doen met de geschiedenis van de zelfopenbaring van Jezus Christus gedurende de jaren Zijner omwandeling op aarde. Ook wanneer wij een gelijkenis lezen hebben we daarin zulk een zelfopenbaring te zijn. Christus geeft ons in de gelijkenissen geen zedelijke lessen of treffende geschiedenissen. In iedere gelijkenis zegt Hij ons Wie Hij is en wat Hij werkt.

Dit mogen wij niet vergeten, wanneer we deze gelijkenis van de onrechtvaardige rentmeester lezen. Het heeft er de schijn van, alsof Christus in deze gelijkenis alleen een vergelijking trekt tussen de praktijken van een zwendelaar en de geloofswerken der Zijnen. Zwijgt Christus dan geheel over de betekenis van Zijn werk in de wereld. Bij deze vraag sluit zich eer andere aan: hoe is het mogelijk, dat Christus ons in deze gelijkenis de praktijk van die onbetrouwbare econoom (zoals de Griekse tekst zegt) als voorbeeld voor ogen stelt?

Wij moeten beginnen met de vraag hoe Christus in deze gelijkenis Zichzelf openbaart. Wie de Christus der Schriften kent, ziet Hem ook in deze gelijkenis op de beheersende plaats. Het is immers Christus, Die door Zijn Woord de tegenstelling tussen de praktijken van de rentmeester en de geloofswerken Zijner discipelen beheerst. Wij zien in deze tekstwoorden de ganse wereld in tweeën uiteenwijken: deze staan aan Zijn rechterhand en die aan Zijn linkerhand. En Christus staat in het midden.

Het is de verkiezing Gods die het onderscheid werkt tussen hen die aan de linkerhand van Christus staan en degenen, die aan Zijn rechterhand gesteld worden. En Christus leert ons in deze gelijkenis, dat die tegenstelling zich ook doorzet in een antithese ten aanzien van het bezit der tijdelijke goederen. Zo openbaart Christus Zich hier als Degene, Die alle tegenstellingen beheerst door de werking van Zijn Woord.

Wij horen hier van een oneerlijke rentmeester. Maar deze onbetrouwbare functionaris staat hier niet alleen in zijn zonden. Ons wordt hier in enkele woorden een geheel milieu van corruptie getekend. De rentmeester is onrechtvaardig. Hij wil zich op listige wijze dekken tegen naderend onheil. Maar de schuldenaars zijn - uit eigen belang - bij deze falsificatie zijn medeplichtigen. En ook de heer, die tenslotte het bedrog ontdekt, openbaart zich niet als een rechtvaardige. Integendeel, hij heeft waardering voor deze praktijken. Er is in deze kring niemand die rechtvaardig is. Deze mensen worden wel verdeeld door een tegenstrijdigheid van belangen, maar niet door een verschil in geest waaruit zij leven. Vandaar dat onderling verstaan tussen de rentmeester en zijn heer. De geest die deze mensen bezielt, komt voor de dag in die gelijke waardering voor de "voorzichtigheid" van de rentmeester. Deze rentmeester is een man, die weet wat "vooruitzien" is. Hij kent zijn wereld. En hij weet de mogelijkheden uit te buiten. Hij leeft consequent uit de geest, waardoor geheel die omgeving is aangestoken en verdorven. Daarom spreekt Christus aan het einde van deze gelijkenis deze merkwuurde woorden: want de kinderen dezer wereld zijn voorzichtiger dan de kinderen des lichts in hun geslacht. Dat wil zeggen: zij verstaan

de geest, waaruit ze leven, en ze waarderen die geest ook in de ander, zelfs als hun belang wordt geschaad. Zij zijn zich bewust samen een geslacht te vormen. Er is een sympathie des geestes die hen samenbindt. En zij blijven die geestelijke saamhorigheid getrouw, ook in het economische. Ze vormen een eenheid, een klik, en ze weten daarvan in hun geslacht.

Wie zo de Christus hoort spreken, verstaat nu ook het vervolg.

Oppervlakkige lezing zou ons op de gedachte kunnen brengen, dat Christus ons deze rentmeester tot voorbeeld stelt. Zo heeft men deze tekst wel opgevat als een aanbeveling om die rentmeester na te volgen, zij het natuurlijk ook met vermindering van diens bedrog. Maar Christus zegt hier niet: "volg hem na", doch: "doe het tegenovergestelde". Dat is: leef uit een andere Geest. De kinderen des lichts vormen samen ook een geslacht. Zij zijn daarin vaak niet zo voorzichtig als de kinderen der wereld. Ze zien menigmaal niet zo ver vooruit. Maar ze worden geroepen om zich bewust te zijn uit welke geest zij leven en met welk geslacht zij verbonden zijn. Zij moeten zich leden van een lichaam weten. En deze wetenschap moet hun gehele leven beheersen. Dit moet ook in het economische worden doorgezet. Zij moeten zich vrienden maken uit de onrechtvaardige Mammon, opdat, 'wanneer u ontbreken zal, zij u mogen ontvangen in de eeuwige tabernakelen'. Dat is: Wij moeten met het geld, dat zo dikwijls in de onrechtvaardige Mammondienst misbruikt wordt, opbouwend werk verrichten in de eeuwige gemeenschap van de kinderen des lichts. Wij moeten ons bewust zijn van die levenseenheid van alle ware gelovigen. En deze gemeenschap, die ook in het economische beleefd moet worden, is een eeuwige: zij zullen u ontvangen in de eeuwige tabernakelen.

Wie zo in het economische bouwt aan de eeuwige gemeenschap van de kinderen des lichts heeft ook voor het tijdelijke leven meerdere genade te verwachten. Want: die getrouw is in het minste, die is ook in het grote getrouw. Dat is: die in het economische getrouw is, die zal ook in het overige deel van zijn leven een roeping ontvangen en zien, om daarin getrouw de Here te dienen. Zijn ganse leven zal vol zijn van vruchten, die uit Christus zijn. Zo mogen wij "vooruitzien": van ons geld en goed op de eeuwige toekomst, en van onze verantwoordelijkheid in het economische op een meerdere verantwoordelijkheid in de gemeenschap der gelovigen.

(Uit: Pro-Ecclesia, 25 januari 1941.)

Ds. J.W. Tunderman, Groninge

H O E   H E T   B E G O N (VI)

De voorgeschiedenis van de kolonie te Monte Alegre.

-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-

In het vorige artikel vertelde ik, hoe ons op de Stichting Landverhuizing het Plan-Klabin, zoals ik het verder maar zal noemen, werd aangeboden. Op een vraag van mij of, bij aanneming van dit plan, door onze vereniging allèen de kolonie zou mogen worden bezet, werd ons dit door de directeur plechtig verzekerd: de kolonie werd geheel voor onze leden gereserveerd.

U begrijpt hoe enthousiast we terugreisden naar het noorden, en niet uitgepraat raakten over het wonder, dat er nu zo maar ineens een deur geopend was voor onze mensen.

spoedig mogelijk na onze thuiskomst werd een bestuursvergadering belegd, waar we het plan, dat ons meegegeven was, bespraken, en het besluit namen om een ledenvergadering te convoceren, om het aan onze leden voor te leggen. Met grote blijdschap werd op die ledenvergadering het plan ontvangen en aanvaard.

Maar toen kwam het volgende punt aan de orde: wie wilden zich aanmelden als pioniers? Wie zouden er zo gauw mogelijk kunnen vertrekken naar het nieuwe vaderland? De Firma Klabin, zo stond in het plan, wilde de kolonie laten beginnen door een vijftal pioniers, die kennis konden maken met de bodem en het klimaat, en proeven nemen met verschillende gewassen en mogelijkheden. Ze vroegen daarvoor een paar landbouwers, een paar veefokkers en een kippenhouder. Na enige tijd in Brazilië ervaringen te hebben opgedaan, konden die pioniers dan de weg bereiden voor de overige kolonisten. De Stichting Landverhuizing zegde toe, dat ze alle medewerking zou verlenen om de pioniers zo gauw mogelijk te laten vertrekken.

Maar niet iedereen was in staat om op staande voet zich bereid te verklaren om uitgezonden te worden. Toch gaf zich reeds tijdens de vergadering een vijftal broeders op om uitgezonden te worden. Het waren de broeders N. Zeldenrust, H. Siebring, G. Bijlsma, P. Meyer en R. Slump. Hierbij voegden zich later nog T. Veldman, om mee te gaan als huisgenoot van de familie Slump, en W. Wever, die met de familie Zeldenrust meeging.

De pioniers, zo was in het contract vastgelegd, werd door de Firma Klabin een maandelijkse toelage toegekend voor de eerste tijd van voorbereiding, die de Firma gedurende verscheidene jaren trouw heeft uitgekeerd. Verder ontvingen ze een woonhuis met stalling voor het vee, 70 ha grond tegen een symbolische huur, en de toezegging, dat de Firma bereid was voor aanschaffing van werktuigen, meststoffen, vee en andere benodigdheden een rentelooz voorschot te verstrekken.

Als later de pioniers wel eens klaagden, heb ik hen steeds onder het oog gebracht, dat nergens ter wereld emigranten ooit zó zijn gestart als zij, met geen enkel risico voor zich zelf; alle risico droeg de Firma, die zich altijd trouw aan haar afspraken heeft gehouden, waarvoor de kolonie de heren Klabin grote dank verschuldigd is.

Nu eenmaal de deur voor de emigratie geopend was, ging alles verrassend snel. We hadden, zoals boven al is gezegd, de grootste medewerking van de autoriteiten, terwijl de Firma Klabin ervoor zorgde, dat de visa van de Braziliaanse regering en de invoervergunningen voor de artikelen, die de immigranten zouden meebrengen, zo spoedig mogelijk werden verleend.

Het was nog geen drie maand later of de pioniers waren klaar om te vertrekken. Ik was juist thuis van een operatie, en was nogal vroegtijdig door het ziekenhuis losgelaten op voorwaarde dat ik streng rust zou houden. Maar ik ben dit gebod toch eenmaal ongehoorzaam geweest, toen al de pioniers met hun vrouwen in de pastorie van Schildwolde afscheid kwamen nemen, en ik vanaf de divan waarop ik lag hen heb toegesproken, en met hen gebeden heb. We hebben Psalm 121 met elkaar gelezen, en ik heb vooral het slotvers onderstreept: de HEERE zal uw uitgang en uw ingang bewaren....., als jullie maar bij de HEERE blijven en ook in Brazilië leven in Zijn verbond.

Enkele dagen daarna zijn de pioniers vertrokken. Ik zie nog de foto, met de grote verhuiskisten op de vrachtwagens van de fa. Van Hoek, waar op de zijkanten met grote letters stond geschilderd: Monte Alegre, Brazilië, en de brs Zeldenrust, Slump en Siebring er naast met triomfantelijke gezichten, dat nu eindelijk het grote ogenblik gekomen was, waarop de eigenlijke geschiedenis van de kolonie zou beginnen. Diezelfde avond nog dobberde het schip, dat hen naar het nieuwe vader-

Zoals in West-Europa Kerst gevierd wordt, besteedt men in Griekenland aandacht aan Pasen. Ik zag op de tafel paas-kaarten staan: To our beloved minister.

Joego-Slavië vond ik prachtig in zijn lentetoci en zijn pitoreske boerenaard. Maar Griekenland, het eerste dat je opvalt is het geweldige licht, dat alles helder maakt. Men zegt wel eens: er zijn wel sterke lijnen in Griekenland, maar er is geen schaduw. In elk geval is er een heel aparte sfeer, die je nergens elders aantreft, en die door de alomtegenwoordigheid van de zee nog versterkt wordt, want overal zie je wel een glimp van de blauwe zee.

Van Thessalonika ben ik grotendeels met een vrachtwagen meegereden. De chauffeur werkte in Duitsland (Kassel) en kent Duits. Hij is naar de plaats Drama en zal me straks weer ophalen. In zijn wagen hangt een grieks kruis en zijn er de onvermijdelijke plaatjes van Maria, St George (St. Joris) en de Draak, en St Nicolaas, zijn naamgenoot. Sinterklaas is immers de patroon van de kinderen, en waarom ook niet van de chauffeurs. Ja, wat is er van Paulus' prediking over? Een Apostel Paulusstraat en -kerk in Thessalonika of Kavalla garandeert in dit opzicht niets. Bij de Evangelisch Griekse Kerk zal nog wel een prediking van het evangelie der genade zijn. Maar blijft dat zo, als de contacten verkeerd gelegd worden en de a.s. predikanten een klap van de algemene-verzoeningsmolen krijgen? U ziet, de correspondentie-kwestie is helemaal geen typisch vrijgemaakte zaak. Hier in Filippi, vlak voor me, wees Paulus de propaganda af van dat meisje met de geest van Apollo. Geen synthese. In zijn brief aan de Filippensen wees hij ook compromis met de Joodse gedachten radicaal af. Dit hier te overwegen als vrijgemaakte in het zon-overgoten Filippi, waarvan niets is overgebleven (voor en achter me ruïnes van twee christelijke basilieken) is een rijkdom, die 'n opdracht blijft. In het theater achter* staat een steen met een Niké (overwinningsfiguur die een krans uitdeelt. Paulus noemde Filippi's gemeente zijn blijdschap en krans. Omdat ze fijngevoeligheid had in het onderscheiden. Heus, vrijgemaakt zijn is niets anders, dan normaal christen wezen.

Efese, Turkije, vroeg in de morgen, 6 uur.

Ik zit hier op een heuveltje, waar ik gisteravond me te slapen heb gelegd. Bij nader onderzoek blijkt het een ruïne te zijn, met platte stenen afgedekt en uit bogen bestaande. Blijkbaar is het geval een heiligengraf uit de osmaanse tijd. Vóór me ligt Efese, de burcht en de Johanneskerk, waar Johannes heet begraven te zijn en waar in 431 een concilie is gehouden. Op 100 meter afstand van me de verdronken tempel van Diana der Efesiërs. Ik ben bij Kavalla (Neapolis), de plaats waar Paulus in Europa aan land ging, met een Zwitser en een Duitser meegereden. Zij hadden een vorige maal elkaar in Perzië getroffen en waren nu samen op stap. Zij hadden een volkswagen-combi met tentuitrusting. Ik kon er wel bij op de grond. De zaklamp van de M.V. deed goede diensten. Dank zij deze lift heb ik ontzaglijk veel gezien. Helaas leden zij Istanboel (Konstantinopel) niet aan. Maar doordat ze zuidelijk de Dardanellen overstaken, konden ze Gallipoli bezoeken, waar destijds de geallieerden in de eerste wereldoorlog een vergeefse landing organiseerden om de doortocht naar de Zwarte Zee te forceren. Alleen op de schepen zijn er reeds 22.000 soldaten omgekomen, die een onbekend graf in de wateren van de Bosporus vonden. Er staan daar drie monumenten: één kilengels (met kaalgeschoren gras en rozen), één pretserig turks (geweldige afmetingen) en een zeer in sfeer gehouden frans (omzoomd door muren, witgekalkt, het kon wel in Kaapstad liggen). Eén kleine turkse geschutbasis heeft een complete vloot tegengehouden. Aantal doden bij deze invasie: $\frac{1}{4}$ - $\frac{1}{2}$ miljoen? Kemal Pascha of Atatürk

land zou brengen, op de grote wateren..En na enkele weken kreeg ik bericht, dat ze veilig in het nieuwe vaderland en op het terrein van de nieuwe kolonie waren aangekomen. Of neen, dat laatste is niet juist. De huizen waren nog niet alle gereed en de broeders en zusters hebben met hun gezinnen eerst nog een poosje in een woning in Harmonia gekampeerd tot alles voor hun komst gereed was. Dat zijn geen gemakkelijke dagen geweest. Ze moesten zich zeer behelpen, maar zagen daardoor des te meer uit naar de dag, dat ze hun eigen woning mochten betrekken. En die woning, al was die simpeler dan ze in Nederland gewoon waren geweest, was hun daardoor des te dierbaarder. Ze waren, hoewel eenvoudig, gezellig en doelmatig gebouwd voor het warme klimaat.

Nijverdal

Ds. J. van Dijk.

P E R S S C H O U W

De rubriek 'Persschouw' bevat vaak onderwerpen, die speciale belangstelling opwekken, of waard zijn bekritiseerd te worden. Het is alleen jammer, dat we zo weinig in de gelegenheid gesteld worden om van de buitenlandse gereformeerde pers kennis te nemen, uitgezonderd dan de bladen waarop we allen geabonneerd zijn. Maar de actie 'ruilabonnementen' heeft tot dusver alleen succes gehad bij onze vrienden in Zuid-Afrika, die ons regelmatig "Kerk en Woord", het kerkblad van de Zuidafrikaanse kerken, toezenden.

We gaan dan ook dit blad maar weer eens ter hand nemen. En deze keer staat er een interessant artikel in van de hand van Dr C. van der Waal, die ons doet meegenieten van zijn vacantiereis (misschien tevens studiereis) door Griekenland en Klein-Azië en Palestina. Het is nogal een lang artikel, zodat we enkele maanden lang met Dr Van der Waal op reis zullen zijn.

R.N.

REISVERSLAG
(Kerk en Woord Juli 1967)

6 Mei 1967, Filippi, Griekenland.

Ik zit hier voor de ruines van Filippi, waar Paulus zijn eerste kerkplanting in Europa begon. Dat was aan een riviertje, dat ik hier niet zie, maar lager in de vlakte zal zijn. Vóór mij is de "agora" (marktplein) van Filippi en rechts van mij de plaats, waar Paulus en Silas gegeseld en gevangengezet zijn. Men wijst nog de gevangenis aan, maar of dat klopt? Gisteren was ik de gehele dag in Thessalonica, met zijn vele byzantijnse kerken. Ook heb ik de predikant van de evangelische kerk bezocht. Helaas is ook deze kerk bij de Wereldraad en de Presbyteriaanse Alliantie aangesloten. Genoemde predikant beseftte wel de gevaren ervan. Maar ja, men zit in de schuit en vaart. Jammer. Behalve de evangelische griekse kerk (een mengsel van presbyterianen en congregationalisten) zijn er ook pinkstergemeenten, baptisten enz. In Griekenland (en vooral onder deze nieuwe regering van het Franco-type, die zeer nauw met de officiële Orthodoxe Kerk verbonden is) leven niet-orthodoxen of on-roomsse kerken onder druk. Van de Evangelisch Griekse Kerk studeren a.s. predikanten in Engeland, Schotland en Amerika. Met Nederland zijn er geen studiecontacten voorzover ik begreep. Het moest mogelijk zijn om eens een nieuw-griekse vertaling van Calvijn te publiceren. Ze bestaan er niet. Onze V.O.C.-vaders hebben het N.T. en de belijdenis in het grieks laten vertalen en via de V.O.C.-predikanten doen uitdelen.

heeft zich destijds ook nogal geweerd. Hij is vandaag het nationale symbool in Turkije. Overal staan standbeelden van hem. Hij wordt als een held vereerd. Het is me niet mogelijk om een beschrijving te geven van de politieke situatie in Turkije. Maar men krijgt de indruk, dat men expres een soort "heilsgeschiedenis" schept, geconcentreerd in een verlosser, om zo de nationale gedachte op gang te houden. In het voorverleden ligt inderdaad het heden. Maar ik hoop, dat Zuid-Afrika gespaard blijft voor Krugerstandbeelden op elk dorpsplein.

We bezochten achtereenvolgens Troje, Troas (waar Paulus de Macedonische man zag) en Assus (waar Paulus eens scheep ging na een wandeltocht). Ik kan, nu ik de situatie, de omgeving, de horizon, gezien heb, me alles beter indenken. Ik zeg niet, dat directe exegetische winsten uit zo'n tocht als deze gehaald worden. Maar wel wordt de algemene kijk op één en ander verdiept. Ik kan me een beeld vormen van Paulus' tochten, van zijn ervaringen.

Troje, de stad van het trojaanse paard, was wel interessant, maar wat te veel op toeristen ingesteld. Troas bevatte geen enkele opgraving. Totaal door eiken overgroeide ruïnes.

Hierna Bergama of Pergamum. We sliepen bij een oud Romeins-Turks mineraal bad. In Pergamum is belangrijk de hooggelegen burcht en stad en het in de kom gelegen Asklepeion, waar minerale baden waren. Je kunt al deze baden, dank zij de opgraving, nog goed zien. Met een beetje passen en meten is er ook nog veel inelkaar te zetten. In Bergama nam ik afscheid van mijn metgezellen, omdat ik er nog even wilde blijven om contact op te nemen met de huidige leider der opgravingen, Prof. Böhringer, een duitser natuurlijk. Ik heb daar in het duitse gebouw voor de archeologische dienst gegeten en even gezien hoe het bij zo'n opgravingsgemeenschap toegaat. Er bleken verschillende studenten te zijn, die maanden daar verblijf houden, opmetingen doen, toezicht houden op arbeiders, foto's nemen enz. Opgraven is niet een ding, dat zonder organisatie gaat. Terwijl ik er was kwamen nog allerlei dingen aan het daglicht.

Na Bergama Akhissar of Thyathira. Niet veel van te zeggen. Bij een eerste indruk zou je zeggen: net Brits. Er zijn nog resten van een kerk uit Justinianus' dagen, er is een moskee, een standbeeld voor Atatürk, wat gezeklige winkeltjes, maar verder niets bijzonders. Daarom de bus naar Izmir = Smyrna. Een havenstad met alle schoons en lelijks, wat daarbij behoort. Boven een burcht. Een opgegraven agora. Een "Kulturpark" met een klein doch waardevol Arkeoloji Muzesj (oudheidkundig museum). Prachtig gelegen is Smyrna aan een wijde baai. Merkwaardig: de eerste naam in het telefoonboek is die van iemand, die de naam Polikarp als voornaam heeft (Policarpus was bisschop van Smyrna, wat weinigen weten). In Smyrna is een restant van de Nederlandse handel in de vorm van een Nederlands kerkgebouw. Thans is het gebouw echter een Griekse kerk geworden, hoewel er na 1922, toen alle Grieken bij Smyrna in zee werden gedreven, wel niet veel Grieken meer overgebleven zullen zijn. De kosteres, die de kerk bewaakte sprak geen grieks maar turks, en haar moeder ook. De pappas (priester) was op reis naar Rome. Om de kerk veel oude graven van nederlandse kooplieden en zeevarenden. Ik heb een paar maanden geleden in ons kerkblad geschreven over Smyrna. Hier had ik alles om me heen, de Hohepieds, de Van Lenneps, de Keuns. In Saloniki ontmoette ik een Griek, die nog bij een mnr Keun tot 1922 gediend had. Ik kon echter deze heer niet meer terugvinden. Hij vertegenwoordigde zeker de laatste bloei van een handelsgeneratie.

De zon is nu warm. Ik ga Efese bekijken.

Maar eerst nog wat biltong.

(wordt vervolgd).

S I O N

"Gij hebt, toen naar het leven
 Mijn bedevaart begon,
 Dit speeltuig mij gegeven,
 Dat ik mijn nooddrift won.

Nu loopt de tocht ten ende,
 Ginds wenkt het doel der reis:
 Reeds lenigt onze ellende
 Een voersmaak Uwer peis.

Verhoor dan deze beide,
 Veltoci Uw werk en leer
 Mij, wonende in Uw vrede,
 Nu zwijgen, Heer!"

A L O Ë T T E

"Hoe koel is 't in de morgenlicht;
 Hoe is het loof verfrischt!
 O reeds doorboort de feller zon
 Den blauwen morgennist!
 Geen blad verroert: maar hoog en ver
 Dringt door de stilten heen, -
 Als 't lichten van een late ster -
 Een jubeltoon alleen!

Wie is hij ? Wie heeft hem aanschouwd ?
 Wie heeft het hart gekend
 Dat zoó, door alle heemlen, zijn
 Gewieken hartstocht ment ?
 Wie is hij ? die te zeggen waagt
 In een zoó hoogen zang
 Zijn liefde ? en wordt niet lovensnoe
 Den heelen morgen lang ?
 Wie is hij ? die daar roerloos staat
 Hoog in de ijle lucht ?
 O geen aardsch hart, met smart besmet,
 Stijgt in zoó steile vlucht
 Te zingen voor den thron van God...!
 Wij hooren 't zwijgend aan...:
 En vat ge niet den zin, mijn hart ?
 Eens zult ock gij verstaan!"

Uit: Experimenten.
 peis = vrede. aloëtte = leeuwerik.

Geerten Gossaert

RUBRIEK VOOR DE JEUGD.

Zien jullie deze papieren poppetjes, die je zelf aan kunt kleden? Wel, die gaan we samen maken. Je hebt er een stuk stevig papier voor nodig, dat je omvouwt, zoals de eerste figuur bij "a" aangeeft. Het figuurtje overtekenen en uitknippen, gladvouwen en het meisjesfiguurtje er op tekenen. Van een tweede papier kun je een jongensfiguur maken, zoals bij "c" is aangegeven. Bij het tweede figuur is getekend, hoe

de poppetjes een steuntje in de rug krijgen, zodat ze kunnen staan. Hiervoor buigen we ook de voetjes naar voren. Nu worden de uitgeknipte poppetjes op papier gelegd om passen de kleertjes te kunnen maken. (zie de stippellijnen bij figuur 2c).

Nu gaan we de kleertjes maken. Je ziet hieronder een jurk en een hoedje getekend om over te nemen, maar je kunt er nog een heleboel kleertjes zelf bij bedenken en tekenen. Probeer het maar eens.

Aan het jurkje worden twee strookjes geknipt om het aan het poppetje vast te kunnen maken (naar achteren vouwen). Het hoedje bij de stippellijnen inknippen en opzetten.

De jongen krijgt de volgende keer een echt matrozenpak, om trots in rond te kunnen stappen. Ga er alvast maar mooie stukjes papier voor bewaren
JCD.

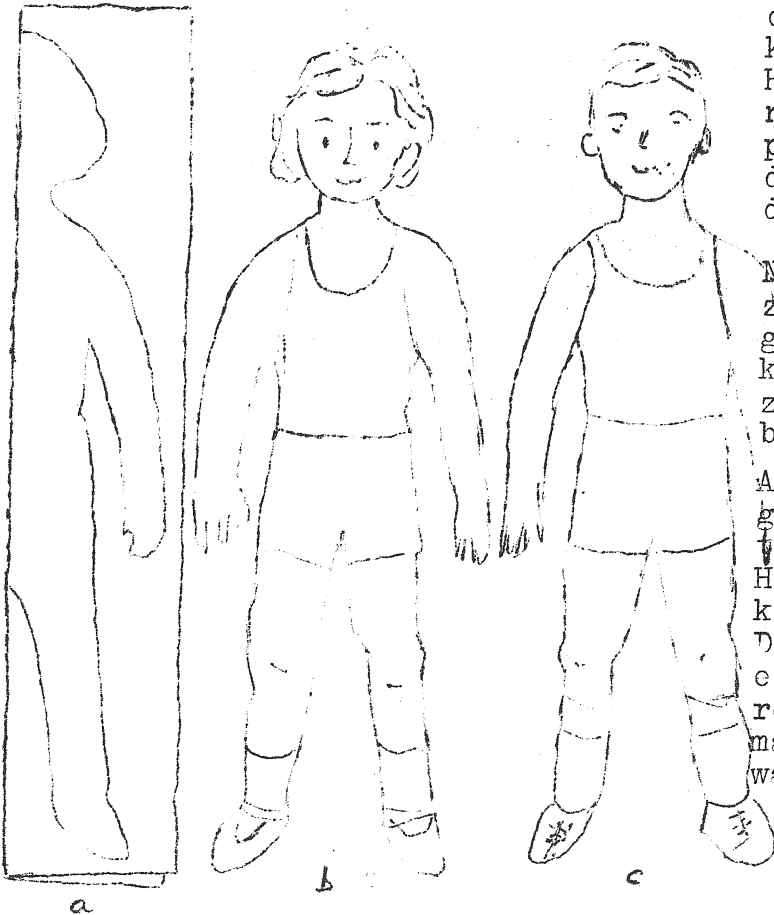

Fig 1

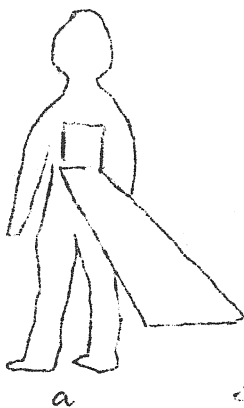

Fig 2

Fig 3

Fig 4.

WIJ LEZEN SAMEN DE "INSTITUTIE"

=====

Boek III, hoofdstuk XXV, punt 4.

VAN DE OPSTANDING DER DODEN

Het is, gelijk wij gezegd hebben, noodzakelijk, dat bij het bewijzen der opstanding onze zinnen gericht zijn op Gods oneindige macht. Paulus leert dit in het kort: "Opdat Hij ons vernederd lichaam gelijkvormig make aan zijn heerlijk lichaam, naar de werking zijner kracht, waardoor Hij alle dingen zichzelf kan onderwerpen." (Fil. 3:21). Daarom is niets minder behoorlijk, dan hier na te gaan, wat op natuurlijke wijze zou kunnen gebeuren, daar ons een onschatbaar wonder wordt voorgesteld, dat onze zinnen door zijn grootheid verzelgt. Toch heeft Paulus, door een bewijs uit de natuur voor ogen te stellen, de onverstandigheid weerlegd van hen, die de opstanding loochenen. "Gij dwaas", zegt hij (1 Cor. 15:36), "hetgeen gij zaait wordt niet levend, tenzij het eerst sterft" enz. Hij zegt, dat in het gezaaide een beeld der opstanding gezien wordt, omdat het gewas geboren wordt uit de vertering. En waarlijk, de zaak zou niet zo moeilijk zijn om te geloven, indien wij naar behoren letten op de wonderen, die zich in alle delen der wereld aan onze ogen voordoen. Laat ons verder bedenken dat niemand van de toekomstige opstanding waarlijk overtuigd is, dan alleen hij, die tot bewondering weggesleurd, aan Gods kracht haar heerlijkheid geeft. Door dit vertrouwen opgebeurd roept Jesaja (26:19) uit: "De doden zullen leven, mijn dood lichaam zal opstaan; waakt op en juicht, gij die in het stof woont." Toen de zaken wanhopig stonden verhief hij zich tot God, de auteur des levens, in wiens handen de uitgangen van de dood zijn, gelijk in de psalm (68:21) gezegd wordt. Ook Job, die meer gelijk was aan een dood lichaam dan aan een mens, aarzelt niet, vertrouwend op Gods mogendheid, alsof hij ongedeerd was, zich te verheffen tot die dag (Job 19:25): "Ik weet, dat mijn Verlosser leeft, en op de laatste dag zal Hij opstaan over het stof (namelijk om daar zijn kracht te tonen) en ik zal weer met mijn huid omgeven worden, en in mijn vlees God zien; ik zelf zal Hem zien en niet een ander."

Want, ofschoon sommigen die plaats wat al te scherpzinnig verdraalen, alsof ze niet van de opstanding verstaan moeten worden, bevestigen ze toch, wat ze begeren omver te werpen: want de heilige mannen ontlonen in hun ellenden hun troost aan niets anders, dan aan de gelijkenis der opstanding. Dat leert men beter kennen uit een plaats van Ezechiël (37:8). Want toen de Joden de beloften van hun terugkeer verwierpen, en daartegen inbrachten, dat het even onwaarschijnlijk was, dat hun de weg geopend zou worden als dat de doden uit hun graf zouden opstaan, wordt aan de profeet een gezicht vertoond van een veld vol met dorre doodsbeenderen; aan welke God beveelt, dat ze vlees en zenuwen zullen aannemen. Ofschoon hij onder dat beeld het volk opwekt tot de hoop op terugkeer, neemt hij toch de stof der hoop uit de opstanding: evenals zij voor ons het voornaamste beeld is van alle verlossingen, die de gelovigen in deze wereld ondervinden. Zo ook, nadat Christus geleerd heeft, dat de stem van het evangelie levendmakend is, voegt Hij, omdat de Joden dat niet aannamen, daaraan terstond dit toe (Joh. 5:28): "Verwondert u daar niet over: want de ure komt, in welke allen, die in de graven zijn, de stem van Gods Zoon zullen horen en zullen uitgaan." Laat ons dus, naar het voorbeeld van Paulus (2 Tim. 4:8), reeds blijde triumferen te midden van de strijd, omdat Hij, die ons het toekomstige

leven beloofd heeft, machtig is te bewaren, wat bij Hem weggelegd is. En laat ons zo roemen, dat voor ons de kroon der rechtvaardigheid weggelegd is, die de rechtvaardige Rechter ons geven zal. Zo zal het geschieden, dat alle moeilijkheden, die we lijden, voor ons een bewijs zijn van het toekomstige leven, omdat het overeenkomt met Gods natuur de goddelozen, die ons verdrukken, te vergelden, maar ons, die onrechtvaardig verdrukt worden, rust te schenken in de openbaring van Christus met de engelen zijner macht, in de vlam des vuurs (2 Thess 1:6). Maar men moet vasthouden, wat hij een weinig later toevoegt, dat Hij zal komen om verheerlijkt te worden in zijn heiligen, en wonderbaar te worden in allen, die geloofd hebben, omdat het evangelie onder hen is geloofd geworden.

.....

K R I T I S C H E   K R O N I E K

.....

Alsdát Uw Kroniekschrijver op een bepaalde avond in de week niet best meer alleen op pad durft te gaan. Reden: Er zwerven dan veel te veel babbelende vrouwen langs de weg. En vandaar.

't Is ook veel te erg. Bij elke poort en bij elk hekje staan ze. En als je er geen erg in hebt - immers, je loopt wel eens in rustig gepeins - dan schrik je je naar, want dan duikt daar plots weer zo'n lichtende groep schimmer op, en je hoort overal stemmen.....

Uw Kroniekschrijver heeft eens zijn oor te luisteren gelegd. Immers, bij zo iets bijzonders is hij dat verplicht. Vandaar, dat hij zich de moeite getroost heeft om eens te weten te komen, wat de vrouwen nu eigenlijk bezielt op zo'n avond.

Nu, de haren zijn Uw Spectator bij deze gelegenheid ten berge gerezen. Immers, hij kreeg niets minder, dan wulpse revolutiegedachten te horen, zo in de trant van: Dit is onze avond, en dan zijn wij de baas. En wij zullen nu weten hoe laat we thuis believen te komen, en hoe lang we bij elk volgend hekje nog wat verder willen babbelen.

"Gespräche in der Nacht".

De avond, die voor dit soort samenscholingen bestemd is, is doorgaans de dinsdagavond, wanneer onze waarde huishoudonderwijzeres aan de bezadigde en ervaren vrouwen der kolonie nog enige nimmer geweten en nimmer bevroede snuffjes wil bijbrengen. Maar of dit onderwijs verwerkt wordt, dat zal de tijd wel leren. Neen, onze onderwijzeres is goed bij. En ze verstaat haar vak. Maar Uw Kroniekschrijver is er niet van overtuigd, dat de vrouwen - en het zijn er nogal wat - deze avond ook in al de ernst, die onze lerares tentoonspreidt, doorbrengen. Het wil hem voorkomen, en niet zonder nauwkeurig alles afgeluisterd te hebben, dat de vrouwen er een gezelligheidsvenement in zien, en dit ook in praktijk brengen. En dan komt er aan der vrouwen kwebbelzucht geen ende.

't Zal ook wel eens nodig zijn, blijkbaar, anders gebeurde het niet. Het leven neemt nu eenmaal zijn rechten.

Maar dit gaat ten koste van de liefde die de mannen deze vrouwen toedragen en demonstren, door nu ook eens uit te gaan en te proberen vrouwlief te verrassen door haar hartelijk op te halen, en een arm in de hare te steken, verwachtende een spaarzame wandeling in de stille avond, als weleer.....

Maar neen, in stede daarvan staat manlief in de kou, en wacht. Nog even dit bekwebbelen, nog even dat befluisteren, nog even dit verhaal over Pietje en dat ziektetje van Klaasje.

En manlief maar wachten. Hij heeft geduld. Stel je voor, als mannen eens geen geduld in de wereld zouden hebben!

En hij heeft veel begrip. Hij wacht wel, en luistert zelfs aandachtig toe. Maar toch, hij denkt: wanneer eindigt nu dit alles? Gaan we nog niet? Maar vrouwlief heeft de tijd. En dan verliest zelfs een man iets van zijn geduld.

"Is het misschien schoolblijven vanavond? Hebben we zo'n kwaai juffrouw?"

"'t Is om te verkleumen," zegt een ander, "ik doe het nooit weer!"

"Ik ga naar bed," zegt weer een ander, "dan kan ik het alvast een beetje voorwarmen".

"Ik ga naar huis", besluit nog een ander, "laat haar zelf maar naar beneden gaan".

En nummer vijf constateert mistroostig, dat hij nòg geen koffie heeft gehad, ook al als vanwege...

Alsdát Uw Kroniekschrijver er het zijne van gedacht heeft. En al denkende moest hij wel concluderen, dat er ergens, ergens hier iets hapert. Iets, wat ongeveer gaat lijken op een tekort. Een tekort aan 25-jarige bruiloften bijvoorbeeld. Of, het totaal ontbreken van enige goed en geruisloos georganiseerde ontspanning. Of, en nu in breder verband gezien: misschien moet er eens een sportveld komen, met een gebouwtje. Of, nòg eens een keer een uitgaansdag, met de kinderen, of er zonder; met de mannen of er zonder.

Misschien, dat deze aflluisteringen, gedachten en concluderingen u allen eens op goede ideeën brengen.

't Zou kunnen, is 't niet waar?

SPECTATOR

R u b r i e k v o o r d e V r o u w

.....
+++++

UIT NEERLANDS SCHATKAMER

"Onbekend maakt onbemind". Van dit gezegde moesten we deze week de betekenis bij een taalles schrijven.

"Je kunt er pas van houden, als je ze kent", zei een van de kinderen gedachtig aan het vreemde gevoel dat ze zich herinnerde bij de aankomst van nieuwe emigranten.

"Er van houden als je ze kent", geldt het voor dingen niet evengoed als voor mensen?

Ik denk in dit verband aan de vele mooie gebruiks- en siervoorwerpen, die ons voorgeslacht zo waardeerde, aan meubels, kabinetten en stoelen. Het platteland wordt de laatste jaren afgeschuimd door antiquairs op zoek naar knopstoelen, kasten, klokken, sieraden en dergelijke. En heel veel schoonheid is uit oude boerderijen verdwenen uit zucht naar moderner, in wezen veel minder stijlvolle meubels. Maar dat is een hoofdstuk apart.

Een van de mooiste dingen, die ons aan schoonheid nagelaten is, is wel het zilver. Kent U ze, de bijbelsloten, geboortebekertjes, ramme-laars, de kandelaars, de sigaren en sigarettepijpjes, de beugels van tassen en portemonnaies, de bekers en brandewijnkommen, die, gevuld met boerenjongens (grote rozijnen), royaal in de brandewijn zwemmend, en voorzien van een fraai bewerkte zilveren lepel, rondgingen bij feestelijke gelegenheden, zoals geboorten en dergelijke, om een feestdrank rond te dienen?

De meeste voorwerpen zijn versierd met fijn graveerwerk en de stille glans die er over ligt is een vreugde voor het oog.

Wist u dat zilver in Nederland altijd meer gewaardeerd is dan goud? Elka Schrijver zegt in haar mooie boekje "Zilver" het volgende van.... zilver:

".....;het ligt ons Nederlanders blijkbaar beter dan goud. Zelfs wanneer we vermoeden welke grote hoeveelheden zilveren voorwerpen uit vroeger eeuwen zijn opgesmolten, dan nog blijft de hoeveelheid waarvan men vandaag het bestaan kent, geweldig groot. De ingetogen eenvoud van het zilver past bij onze landsaard. Men moet zilver werkelijk al mishandelen, eer het zijn deftigheid verliest, en wat is meer typisch Nederlands dan deftigheid?"

Indien ook u gelukkig bent iets van deze erfenis te mogen beheren, wel stel er dan uw eer in deze zo ongeschonden mogelijk aan een volgend geslacht te kunnen doorgeven.

Leer het komende geslacht houden van de schoonheid van een goed onderhouden en eerlijk handwerk, gemaakt van een edel metaal, dat waard is om met zorg behandeld te worden. Want het werd ook met bijzondere zorg vervaardigd.

Om vervalsingen tegen te gaan werd ieder stuk zilver voorzien van een aantal waarborgmerken, die eerst door de plaatselijke overheid werden aangebracht. Maar reeds Philips de Schone verordende in 1503 een Plakaat uit, waarbij de vereiste gehalten van gouden en zilveren werken zó nauwkeurig werd geregeld, dat dit Plakaat zijn geldigheid tot aan de Franse Revolutie in 1795 bleef behouden.

Oorspronkelijk werd door de plaatselijke keurmeester het waarborgmerk en de jaarletter in ieder gekeurd stuk zilver geslagen. Later moest ieder stuk ook de plaatselijke keur (b.v. het stadswapen) en het kenteken van de vervaardiger dragen.

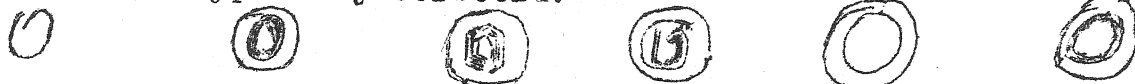
Daar zuiver zilver een te zacht metaal is om onvermengd te verwerken, wordt het altijd vermengd met een ander metaal. Hoeveel ander metaal door het zilver is gemengd kunt u zien aan de gehalte-merken:

Een staande leeuw = 1e gehalte, bevat $92\frac{1}{2}\%$ zuiver zilver.

Een lopende leeuw = 2e gehalte, bevat $83\frac{1}{2}\%$ zuiver zilver.

Kleine voorwerpen, die niet groot genoeg zijn om het grote gehalte-merk (de keur) in te slaan, worden voorzien van een dolkje voor beide gehalten.

Aan het jaarletter is te zien in welk jaar een bepaald stuk zilver is vervaardigd. Na iedere 25 jaar wordt opnieuw met de eerste letter van het alfabeth begonnen, maar steeds in een ander lettertype. Bijvoorbeeld:

- Achtereenvolgens kunt u dus op een stuk zilver deze merken tegenkomen:
1. Het meestermerk, door de vervaardiger aangebracht.
  2. Het gehaltemerk voor eerste of tweede gehalte.
  3. Het kantoorstempel, waar het zilver werd gekeurd.
  4. Het jaarlettermerk.

Als bezwaar tegen het aanschaffen van zilveren sier- en gebruiks-
 corwerpen, zoals messen, vorken, lepels, werd de laatste jaren vaak
 et onderhoud gecoemd. Toegegeven, een zilveren doosje, lepeltje,
 otelijstje of wat dan ook vraagt meer onderhoud dan wanneer hetzelfde
 oorwerp van dood plastic vervaardigd is. Maar de vreugde van iets
 oois weegt daar toch ruimschoots tegen op. En met de moderne poets-
 iddelen is dat onderhoud ook heus niet meer zo'n verschrikkelijk
 arwij, als u uw zilver maar niet te lijf gaat met ons geliefde en
 ekende koperpoetsmiddel: Brasso. Een babyruggetje gaat u ook niet
 ewerken met de straatbezem, evenmin als zilver bestand is tegen de
 rachtige werking van Brasso. Hebt u iets dat verzilverd is, dan poetst
 u met Brasso het dunne zilverlaagje onherroepelijk van de onderlaag af.
 Jeemt u voor het onderhoud van uw zilver en van de verzilverde voor-
 verpen alleen SILVO, al is het ook maar één theelepeltje misschien,
 dan is het nog de aanschaf van dat aparte flesje waard.
 Hebt u meer zilver en wilt u voor langere tijd van poetsen af zijn,
 vel, dan is er een merk in de handel, dat belooft, dat u er na deze
 keer poetsen met dit middel voor maanden van af bent:
 'Protector de prata "Wolffin", conserve o lustro da prata por Mêses e
 Mêses".
 Het lijkt me hetzelfde soort vloeistof te bevatten als het door de
 zilverfabriek Van Kempen en Begeer uit de V.S. geïmporteerde Hagerty,
 dat in Nederland zijn doelmatigheid al bewezen heeft.

JCD

KERKELIJK NIEUWS

Handelingen van de Kerkeraad in vergaderingen op resp. 14 juli en
 10 augustus.

1. Ingekomen brief van de Samenwerkende Kerken voor Art. 13 K.O.
 Voor het boekjaar 1967-1968 wordt de bijdrage vastgesteld op f. 5,=
 per belijdend lid.
2. Ingekomen brief van de Kerk te Rijswijk over de arbeid in Spanje.
 Er wordt gevraagd deze arbeid te steunen met een collecte. Men heeft
 het in Spanje niet gemakkelijk, door nieuwe verordeningen van de
 Spaanse regering. Een vertaling in het Spaans van Calvijns Institutie
 is voor de helft klaar. Er is een Geneefse Psalmenbundel in 't Spaans
 gevonden uit het jaar 1630. Deze brief zal op de gemeentevergadering
 worden voorgelezen.
3. Kerkelijke huwelijksbevestiging is aangevraagd door en intussen ver-
 leend aan Br. Gezinus Gerhard Jans en ?r Ebelina Groenveld.
4. De huisbezoeken worden vastgesteld. Gelezen zal worden Rom. 8:18-einde.
5. Het verven van de kerk aan de buitenkant wordt besproken. Besloten
 wordt thans verf te kopen en gezamenlijk de kerk te verven.
6. Een reisattest is aangevraagd en verleend aan het gezin br A. Nap.
7. Ingekomen enkele nummers van het blad De Wachter en enkele stukken
 van de brs J.C. v.d. Akker en P. de Vries. Dit zal circuleren.
8. De prekenboekjes Tot Opbouw van de Fa Westdijk komen nu binnen.
 Aan nieuwe catechismuspreken zal aandacht worden besteed.

J. Glas.